

نایبی خانہ

سابق ہدایت

وہرگیر : مسعود تہازادہ

پیشکش به هموو کورد زمانه‌کانی دنیا

"ئابجی خانم"، خوشکه گورهی "ماهر پوخ" بوو، به لام ههر کهس که پیشتر نهیناسیبان، کاتیک دهیبین باوهری نهده کرد که ئەو دووانه خوشک بن. ئابجی خانم بالابهرز، لاواز و سهوزه له بوو و لیوه کانی پان و زولفی رهش بوو و به تیکرایی ده کری بگوتری که ناحهز و ناشیرین بوو. له حالیکدا که ماهر پوخ کورت، سپی، لوتی بچووک و زولفی خورمایی و چاوه کانی دلگیر بوو و ههرکات که پیده کهنی، له سهر گونای قوولاییه کی جوان ساز ده بوو. له بابته ههلسووړان و کردهوش زور جیاواز بوون. ئابجی خانم، له مندالییه وه ئیرادگر و شهرفروش بوو و له گه له خه لک تاي نهده کرد و ته نانهت هیندیک جار بو ماوهی دوو سی مانگ له دایکیشی ده تورا. به پیچه وانوه، خوشکه کهی سهرورووخوش، له بهردلان، خوش رهوشت و دهم به پیکه نین بوو. "نه نه هسه ن" ی هاوسییان ناوی نابوو "خانمی تاقانه". دایک و باوکیشی ماهر پوخیان زورتر خوش دهویست که دواین منال بوو و جوان و له بهردلان. ههر له منالییه وه، دایکی له ئابجی خانمی ده دا و تازاری پیده گه یاند و دوایش به پروالته له لای هاوسیکیان خهمی بو ده خوارد، شه قهی له پشتی دهستی خوی دینا و دهیگوت: ئەو چاره ره شیهی چ لیکه م؟ ها؟ کی کچیکی ئاوا ناحهزی دهوی؟ ده ترسیم دواجار له ملماندا بمینیتته وه. کچیک که نه مالی ههیه، نه جوانی و نه پیگه یشتووی ... کام بیچاره ئەو کچهی دهوی؟. هیندهیان لهو جوړه قسانه له پیش ئابجی خانم کردبوو، ئەویش به ته واوی بیپوا ببوو و چاوپوشی له شوو کردن کردبوو. زوربهی کاته کانی به نوپژ و پارانه وه ده برده سهر، ههر به یه کجاری دهستی له شوو کردن شووشتبوو، هه لبته که سیش نه بوو که بیهوی. جاریکیش که ویستیان بیده ن به "حوسه ن" ی

شاگردی دارتاش، حوسهین نهیه ویست. بهلام ئابجی خانم له ههر کوئی که داده نیشته، دهیگوت: "شوو هه بوو بیکه، بهلام خوّم نه مکرد، همم، پیاوی ئیستا هه مووی ئاره قخور و ههر زهن و به که لکی هیچ نایهن، من هیچکات شوو ناکه م".

به پروالهت ئه و قسانه ی ده کرد، بهلام دیار بوو به دل، حوسهینی خویش ده ویست و زوری شی پین خویش بوو شوو بکا. بهلام چون له ته مهنی پینج سالییه وه زانیبووی که ناحهزه و هیچکس نایه وی، له بهر ئه وه ی وای بیر ده کرده وه له خویشیه کانی ئه و دنیا یه بییه هره یه، دهیه ویست به زهبری نوپژ و پارانه وه، لانی که م ئه و دنیا یه تری وه ده ست بکه وی. ههر بویه، ئه وه شته ده یلاوانده وه: به لی، ئه و دنیا یه که هه مووی دوو پروژه، ئاخ هه لکی شانی بو چییه؟ دنیا یه کی هه می شه یی و هه تاهه تای بی به قسمه تی ده بوو، ئه و کات هه موو مروّقه جوانه کان و ههروه ها خوشکه که شی ئاره زووی ئه وه یان ده کرد که بریا له شوینی ئه و بان. کاتیک مانگی موحه رهم و سه فهر ده هات، ئیتر سه رده می جوولانه وه و خو به ده رخس تنی ئابجی خانم ده گه یشت، هیچ کو بو ونه وه یه کی ئایینی نه بوو که ئابجی خانم له لای سه ره وه دانه نیشتی. له شانۆ ئایینییه کاند، له کاتزمی ریک پینش نیوه پرووه، شوینی بو خو ی ده گرت ه وه، هه موو ئاواز خوینه ئایینییه کان ده یانناسی و زوریان هه ز ده کرد که ئابجی خانم له خوار منبه ریاندا دانیشتی و به ئه و ناله و گریانی خو ی، مه جلیسیان بو گهرم بکا. زورتری ئاوازه کانی له بهر کرد بوو، ته نانه ت هینده له مه جلیسی قسه و مه وعیزه دانیشتبوو و شتی ده زانی، زورجار هاوسی کان ده هاتن و له باره ی گونا هه کان و هه له کانیان پرس یاریان لیده کرد، که ره ی به یانی، ههر ئه و بوو که بنه ماله ی له خه و هه لده ستاندا، له پینشدا ده پرویشته سه ر چیخه وی خوشکه که ی، شه قیقی

لیده دا و دهیگوت: "چه قی نیوه رۆیه، ئه ی کهنگی هه لدهستی نوپژه ریاکارانه کهت بکه ی؟". ئه و بیچاره یهش هه لدهستا و به خه والووی دهست نوپژه هه لده گرت و راده وهستا بو نوپژه کردن. به بانگی نوپژه به یانی، خویندنی به ره به یانی که له شیر، شنه ی به یانی و وورته ی نوپژه، دۆخیکی تایبهت، دۆخیکی ئاسمانی ئابجی خانمی داده گرت و له لای ویزدانی خۆی، سه ربلیند بوو. به خۆی ده گوت: ئه گهر خودا ئه من نه باته به هه شت، ئه ی کی ده با؟ ماوه ی تری رۆژیش، دوا ی راکه یشتن به ورده کاره کانی ناومال و لومه کردنی خه لک، ته سبیحیکی ره شی درپژه به دهسته وه ده گرت که هینده ی سووراندبوو، رهنگی زهرد ببو و سلاواتی ده نارد. ئیستا هه موو ئاره زووی ئه وه بوو که سه فه ریک بچپته که ره به لا و له وی جیگیر بی.

به لام خوشکه که ی هیچ سرنجیکی تایبهتی به و بابه ته نه ده دا و ههر کاری ناومالی ئه نجام ده دا، دوا ییش که ته مهنی بوو به پازده سال، خه ریکی خزمه تکاری بوو. ئابجی خانم ۲۲ سالی ته مهن بوو، به لام له ماییدا مابوو و له ده رووندا به خیلی به خوشکه که ی ده هات. له ماوه ی سال و نیویکدا که ماهرۆخ رۆیشتبوو بو خزمه تکاری، ته نانهت جاریکیش نه بوو که ئابجی خانم برواته لای یا ئه حوالپرسی لیبکا. ههر پازده رۆژ جاریکیش که ماهرۆخ بو دیتنی بنه ماله که ی ده گه راره مالی، ئابجی خانم یا له گه ل که سیک به کیشه ده هات، یا ده رۆیشت دوو سی کاتژمیر خه ریکی نوپژه ده بوو. دوا ییش که له ده وری یه کتر داده نیشتن، لاتاوی به خوشکه که ی داده دا و دهستی ده کرد به په ند و مه وعیزه له بابه تی نوپژه و رۆژوو و پاکوخواپتی له ش و شک و شوبه ی نوپژه. بو نموونه ده یگوت: "له و کاته وه ئه و ژنه به فیز و ناز و سه رپرووتانه پهیدا بوون، نان گران بووه، ههر که سیک پرووی دانه پۆشی، له و

دنیایه تر به پرچیپه وه له دوزخ هه لیداوه سن. هه رکه س باسی خه لک بکا، سه ری به ئەندازه ی کیویکی لیدی و گهرنی به ئەندازه ی موویه ک باریک ده بی. دوزخ ماری وای لیه که مروف له ترسان په نا بو ئەژدیها ده با و ...، ئەو جوړه قسانه ی ده کرد. ماهرپوخ ههستی بهو به خلییه کردبوو، به لام وه پرووی خو ی نه دینا.

رپوژیک، لای ئیواره، ماهرپوخ هاته وه مالی و چند ساتیک به ئەسپایی قسه ی له گه ل دایکی کرد و دوایی رپویشته. ئابجی خانمیش له بهرده رگای ژووری به رامبه ر دانیشتبوو و قهلیانی ده کیشا، به لام له بهر به خلییان، له دایکی نه پرسى که مه سه له ی ماهرپوخ چ بووه و دایکیشی هیچی نه گوت.

سه ری شهوی که باوکی به کلای خره وه که دوغای گپچی پپوه ویشک ببوو، له به نایى گه راوه و جله کانی ده رهینا، کیسه ی تووتنه که ی هه لگرت و رپویشته سه ربان. ئابجی خانمیش کاره کانی به نیوه چلی به حیپیشته و له گه ل دایکی، سه ماوه ری تهنه که، شورباو، قاپی مسی، ترشی و پیوازیان هه لگرت و رپویشتن له سه ر به ره، له ده وری په کتر دانیشتن. دایکی سه ری قسه ی به ده ست گرت و گوتی: "هه باس، نو که ری ئەو مالیه ی که ماهرپوخ له وی خزمه تکاره، ده یه وی ماهرپوخ به هاوسه ری بگری. ئەورپو به یانیش که مال خه لوته ببوو، دایکی هه باس هاتبووه خوازیینی. ده یانه وی هه وتوو ی تر، ماره ی بکه ن. بیست و پینج تمه ن شیربه ها ده دن، سی تمه نیش ماره یی له گه ل ئاوینه، گولی هه لاله، قورئانی پیروژ، جووتیک پیلای پانی بلند، شیرینی، کیسه ی خه نه، چارشپو، پارچه ی رپسراو، ژیرشه لواری، چیتی زهرد و ...، باوکی هه روا که خو ی باوه شین ده کرد و قهندی له گوشه ی زاری نابوو و چایی پیداده کرد، سه ری راوه شانده و سه رزاره کی گوتی: "زور باشه، پیروژه، کیسه نیه". بی

ئوهی که پرابمینی، خوشحال بی یا پرا دهربری. ده تگوت له ژنه که ی ده ترسی. ئابجی خانم ههر که مه سه له ی زانی، خویتی وه جوش هات، چی تر نهیتوانی گوی بداته قهرار و مه داره کانی تر، به بیانوی نویژه وه، بی خواست ههستا پویشته خواری ناو ژووری گه وره، له ئاوینه یه کی بچووکدا چاوی له خوی کرد. خوی پیر و تیکچوو هاته بهرچاو. ده تگوت ئه و چند خوله که، چندین سالی پیر کردبوو. چاویکی له گنجی نیوان ئه برۆکانی کرد. له نیوان زولغه کانی، تاله موویه کی سپی دوزییه وه، به دوو قامک هه لیکه ند. چند ساتیک له بهر چرا چاوی لیکرد، به هه لکه ندنی ههستی به هیچ ئیشیک نه کرد.

چند پوژ تپهر بوو، هه موو بنه ماله ئالوز ببوون. ده پویشته ناو بازار و ده هاتنه وه. دوو دهست جلی زه پریان کری، گوزه، لیوان، پارچه ی مه خمه ر، گولوپرژین، مه سینه، کلاوی خه و، جانتای خو جوانکردن، چادان، سه ماوه ر، په رده ی نه خشین و هه موو شتیکیان کری و چون دایکی زوری په روش بوو، ههر ورده واله و شتیکی که دهیدوزییه وه هه لیده گرت بو گیازی ماهرپوخ. ته نانهت به رمالی کشمیری که ئابجی خانم چند جاری له دایکی داوا کردبوو و نهیدابوویه، بو ماهرپوخی دانا. ئابجی خانم ئه و چند پوژه، کپ و شله ژاو، له ژیره وه چاودیتری هه موو کاره کان و هه موو شته کانی ده کرد. دوو پوژ بوو که خوی له سه ر ئیشه دابوو و خه وتبوو. دایکیشی دایم سه رکونه ی ده کرد و ده یگوت:

"... ئه ی خوشک بو چ ده بی ها؟ ده زانم له به خیلیانه، به خیل هه رگیز به ئامانج ناگا، خو جوانی و ناحهزی به دهست من نییه، کاری خودایه، بینیت که ده مه ویست توش بدهم به حوسهین، به لام به دلی نه بووی. ئیستا به درو خوت نه خوش کردوو که دهست له رهش و سپی نه دهی؟ له به یانی تا

شهوئ خه ریکی نوئژ و پارانه وهی، منی بیچارهش ده بی بهو چاوه
بی سو یانه مه وه شتی بدوورم."

ئابجی خانمیش بهو به خیلییه وه که له دلی ده پڑا و خوئی ده خوارد، له
ژیر لیغه وه جوابی ده داوه:

"باشه باش، ئیستا منالّه، ئه و کاره بیهووده یه ده کا! چ زاویه کت دۆزیوه ته وه!
ئه وهی زۆره له و شاره، پیای وه ک هه باسه، چۆنم سه رزه نشت ده کا
له سه ری، خو باشه هه موو که س ده زانی هه باس چکاره یه، جا لیم گه ری با
نه لیم ماهر پوخ دوو مانگه دوو گیانه، من بینیم که زگی هه لنوو ساوه، به لام
وه پرووی خو م نه هیئا. ئه وه خوشکی من نییه ..."

دایکی له جی راده په ری: "لال بی ئیشه لا، بمری بهو دم و فلچه ته وه،
داخی مردنت بکیشم، کچه تیوهی بی حه یا، برۆ له پیش چاوم ون به، ده ته وهی
کچه که م عه ییدار بکه ی؟ ده زانم ئه وانه له به خیلیانه. برۆ بمره که بهو سیما
و هه یکه له ناحه زه ته وه که س نایه ویی. جا خو باشه له قورئاندا نووسراوه
درۆزن دوژمنی خودایه، ها؟ خودا ره حمی کردوو که جوان نه بووی، ئه گینا
دوو کاتژمیر که به بیانووی مه جلیسی په ند ده رۆیه ده ر، ئه تو هه زار قسه ت
ده هاته سه ر، برۆ، برۆ، هه موو نوئژ و رۆژوووه کانت بای له عنه تی شه یتان نین.
هه مووی بو فریودانی خه لک بووه."

ئه و جو ره قسانه له نیوانیاندا ئالو گو ر ده بوو. ماهر پوخیش کپ و بیده نگ
چاوی له و گرژیانه ده کرد و هیچی نه ده گوت، تا ئه وهی که شه وی
ماره کردن گه یشت. هه موو هاوسیگان و ژنه ناریکوپیک و شپرزه کان به
ئه برۆی ره شکراو، سووراو سپیاو کراو، چارشپوی گولدار، زولفی چه تری و

ژیرشه لواری تهسکه وه کو ببوونه وه. نه نه حهسه ن ههلی بو ره خسابوو و زور گالته چییانه به بزوهه ملی خوار کردبووه و تهپلی لیده دا و ههرچی دههاته سهرزاری دهیگوت: "موباره ک، موباره ک، موباره ک بی، یاره بی موباره ک بی".

- هاتینه وه و هاتینه وه، له مالی زاوا هاتینه وه - هه مو مانگن، هه موو پادشان، هه موو چاویان بادامی

- ئه ی یار موباره کت بی، ئیشالا موباره کت بی

- هاتینه وه و هاتینه وه، له ماله بووک هاتینه وه، هه موو شهل و هه موو کویر، هه موو چاویان بچوو که.

- یار موباره کت بی، هاتووین خووری و پهری بهین، ئیشالا موباره کت بی.

ههر ئه وهی دوابه دوا دووپات ده کرده وه، دههاتنوده چوون، خو له میشیان له حهوزه که هه لده سوو، بوونی خو رشت ولاتی داگرتبوو، یه کیک پشته ی له پشیله ده کرد له چیشتخانه، یه کیک داوای هیلکه ی ده کرد بووه ی هه لیان باوی و قوماریان پیبکا، چند منالی بچووک دهستی یه کترین گرتبوو و داده نیشن و هه لده ستان و دهیانگوت: "حه مام میرووله ی هه یه، دانیشه جا هه سته وه ..."، سه ماوه ری مسیان که به کری گرتبوو، هه لکرد، خبه ر هات که ئه و خانمه ی ماهرؤخ کاری بو ده کرد، له گه ل کچه کانی دینه مه جلیسی ماره کردن، دوو میزیش میوه و شیرینیان له سه ر چنی و له په نا ههر کامیکیان دوو کورسیان دانا. باوکی ماهرؤخ له فکری پاره ی خهر جکراودا، بیری ده کرده وه و دههات و دهچوو. به لام دایکی حوکمی کردبوو و هه ردووک لاقی ده کهوشیک نابوو که بو سه ری شهوی، نمایشی سه رگه رمی پیویسته، به لام له و هه را و هوریا به دا، کهس باسی ئابجی خانمی نه ده کرد. له کاتر میر

دووی دوانیوه پړووه پړویشتبووه دهر و کس نهیده زانی له کوپیه، هه لبت پړویشتبووه مه جلیسی په ند.

کاتیک چراکان هه لایسابوون، مه جلیسی ماره کردن به پړیوه چووبوو، هه موو پړویشتبوون، جگه له نه نه هه سن، دهستی بووک و زاویان له دهستی یه ک خستبوو و له ژووری گه وره دا له په نا یه کتر دانیشتبوون و دهر گاکانیش داخرا بوون. ئابجی خانم هاته وه. یه کسه ر پړویشته ژووری په نا ژووره گه وره که تا چارشپوه که ی له خوی بکاته وه، که پړویشته ژوور، بینی په رده ی ژووری گه وره یان کیشاوه، له بهر ئه وه ی دهیویست بزانی چ باسه، گوشه ی په رده که ی لبرد، له پشت شیشه وه بینی که خوشکه که ی ماهر پړوخ، خوی جوان کردووه، ئه بروی رهش کردووه، له بهر پروونا کایی چرا، له هه مووکات جوانتر له په نا زاوا که ویده چوو لویکی بیست ساله بی، له پیش میزیک که شیرینی له سه ر بوو، دانیشتبوون. زاوا دهستی خسته ناوقه دی ماهر پړوخ و شتیکی پی گوت، وه ک ئه وه ی که هه ستیان به بوونی ئه و کرد بی، یا هه ر په نگه ماهر پړوخ زانیپی و بو ئه وه ی که ئاگر له دلّی خوشکه که ی به ردا، به یه که وه قاقایان لیدا و یه کترین ماچ کرد. له هه ساره وه دهنگی ته پلی نه نه هه سن دههات که دهیخویند: " ئه ی یار موباره کت بی ...". هه ستیکی تیکه لّو له رق و به خیلی ئابجی خانمی داگرت.

په رده ی داخسته وه، پړویشته له سه ر جیخه وی تیکپیچراو که له گوشه ی ژووره که یان دانابوو دانیشته، بی ئه وه ی که چارشپوی رهشی بکاته وه، دهسته کانی خسته ژیر چه ناگه ی و چاوی له عه رز کرد و له گول و پنجه کانی ناو فه رشه که پاما، دهیزاردن و لای وه ک شتیکی نوئ بوون. سرنجی په نگه کانی ددها، هه رکه س که دههات و ده پړویشته، نهیده بینین یا سه ری

هه لئه دینا که بزانی کین. دایکی هاته بهرده رگا و گوتی: "بۆ شام ناخوی؟ بۆ خۆت خوینتال کردوو، ها؟ بۆ لیره دانیشتوویی؟ چارشپوی رهش له خۆت بکهوه، بۆ نه گبهتی ده گپری؟ وهره خوشکه کهت ماچ بکه. وهره له پشت په نجه رهوه چاو لیبکه بووک و زاوا ده لپی مانگن، مه گهر تۆ په رۆش نی؟ وهره تۆش شتیگ بلی، هه موو ده یانپرسی خوشکه کهی له کوپیه؟ نه مده زانی چیان وه لام بده مه وه."

ئابجی خانم ته نیا سه ری هه لپنا و گوتی: من شام خواردوو.

نیوه شهو بوو، هه موو به بیره وه ری شهوی زهماوهندی خۆپانه وه خه وتبوون و خه ونی خۆشیان ده بینی. له ناکاو، وه ک ئه وهی که که سیک له ناو ئاودا ده ست و لاق لپیدا، دهنگی شپه شلپ هه موویانی له خه وه هه ستاند. له سه ره تادا خه یالپان کرد که پشپله یا منالیک له هوز که وتوو و به سه ر و لاقی پرووته وه چراکانیان هه لایساند، هه رشوینیکیان پشکنی، شتیکی نائاسایان نه دۆزییه وه، کاتیک که گه رانه وه بخه ون، نه نه هه سه ن بینی که پیلایوی ئابجی خانم له نزیک سه ریۆشی گۆمی ده ستکردی ئاو که وتوو. چرایان برده پپش، بینیان که جهسته ی ئابجی خانم سه رئاو ببوو، زولفه هۆنراوه کانی وه ک مار له گه رنی ئالابوو، جله سه وزه کانی به جهسته یه وه نووسابوون، روخساری، دۆخیکی شکۆدار و پرووناکی هه بوو، ده تگوت رۆیشتوو بۆ شوینیک که نه ناحه زی لیبوو و نه جوانی، نه زهماوه ند و نه ماتهم، نه پیکه نین و نه گریان، نه شادی و نه خه م. رۆیشتوو بۆ به هه شت ...